

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

О.В. Поркуян

2018 р.

ПРОГРАМА

додаткового фахового вступного випробування для прийому на
навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за
спеціальністю 231 – «Соціальна робота» (освітня програма
«Соціальна робота») на основі здобутого раніше освітнього ступеня
бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста за іншою
(не спорідненою) спеціальністю

Севєродонецьк – 2018

Програма складена на підставі робочого навчального плану підготовки магістрів за спеціальністю 231 – «Соціальна робота»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

к. е. н., доц. О.В. Федорова

д. психол. н., проф. Н.Є. Завацька

к. е. н., доц. Н.Е. Ткаченко

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма додаткового фахового вступного випробування для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 231 Соціальна робота на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста за іншою (не спорідненою) спеціальністю.

Успішне проходження додаткового вступного випробування є підставою для допуску вступника до фахового вступного випробування та вступного іспиту з іноземної мови.

Додаткове фахове вступне випробування проводиться у формі тестування. Питання тестів спрямовані на визначення рівня знань вступників в оволодінні основними поняттями й категоріями психологічної науки, обізнаності із дослідженнями вітчизняної та зарубіжної психології, теоретичними підходами, концепціями. Вони орієнтовані на визначення ступеня сформованості у майбутніх психологів умінь аналізу, узагальнення психологічних явищ, визначення їх структури, закономірностей та психологічних механізмів розвитку тощо.

Програма вступного випробування включає: перелік розділів і тем; список літератури для підготовки до іспиту; критерії оцінювання знань, умінь та навичок.

Вимоги щодо рівня підготовки учасників вступного випробування:
знати:

- наукові принципи соціальної діяльності, виникнення та розвиток методології соціальної роботи;
- теоретичні та професійні підходи до організації соціальної роботи;
- сучасні теоретико-методологічні засади вивчення суспільства та людини;
- правові засади соціального захисту населення в Україні;
- задачі та функції суб'єктів соціального захисту населення;
- етичні принципи роботи соціального працівника, що спрямовані на відстоювання соціальної справедливості, дотримання прав людини;
- методи соціальної роботи з людиною, яка опинилася в складній життєвій ситуації;
- основні методи роботи з надання соціальної допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей;

вміти:

- аналізувати соціальну проблему, складну життєву ситуацію клієнта, причини її виникнення, тенденції розвитку, наслідки;
- аналізувати існуючу нормативно-правову базу соціальної роботи, враховуючи проблеми конкретних категорій клієнтів;
- співпрацювати з державними та недержавними організаціями, що працюють в сфері соціальної роботи;

- оптимально використовувати вітчизняний та зарубіжний досвід в організації практичної діяльності в сфері соціальної роботи.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Знання власного «Я» як шлях до розуміння внутрішнього стану клієнта.

Уявлення людини про свій внутрішній світ. Рефлексія людини щодо власного внутрішнього світу. Уявлення людини про свої інтелектуально-психологічні можливості. Уявлення людини про свої зовнішні можливості. Уявлення людини про свої професійні можливості. Уявлення людини про свої статеві можливості. Уявлення людини про свої можливості як ключ до розуміння внутрішнього світу людини.

Тема 2. Технології визначення професійно-етичних принципів соціального працівника.

Роль професійно-етичних принципів в діяльності соціального працівника. Проектування моделі професійно-етичних принципів соціального працівника. Ділова гра «Модель соціального працівника». Пошук власної моделі соціального працівника.

Тема 3. Бібліотерапія як метод психологічного впливу.

Бібліотерапія як складова арттерапії. «Я» - головний герой бібліотерапії. Бібліотерапія як засіб творчого потенціалу соціального працівника. Формування потреби бути суб'єктом діяльності засобами арттерапії.

Тема 4. Загальна модель індивідуальної роботи з клієнтом.

«Не нашкодь» - головний принцип роботи з клієнтом. Психологічне консультування як взаємодія двох людей: клієнта й консультанта. Бажання клієнта як цілепокладаючий фактор взаємодії з консультантом. Психотерапія як мандри клієнта до себе. Бесіда як метод консультування.

Тема 5. Феномен соціальної підтримки. Мережі соціальної підтримки

Поняття соціальної підтримки. Донор і реципієнт соціальної підтримки. Типи соціальної підтримки. Мережі соціальної підтримки. Вплив соціальної підтримки на характер життєдіяльності клієнта.

Тема 6. Методика організації групового процесу: динаміка й фази

Фази психотерапевтичної роботи з групою. Терапевтичні фактори роботи з групою. Поняття динаміки групового процесу. Довіра та єдність як характеристики групової динаміки. Цілі групового процесу: поглиблене розуміння власного «Я» та «Я» інших людей, посилення відповідальності за самого себе, руйнація рольових стереотипів, усвідомлення власних мотивів діяльності, прийняття інших людей, розвиток контактів і співробітництва з іншими людьми.

Тема 7. Психологічна допомога з соціально неблагополучними групами та безробітними

Поняття соціального неблагополуччя. Групи ризику. Класифікація груп ризику. Психологічна допомога безробітним: професійне консультування, професійний відбір, професійна адаптація. Форми, методи соціально психологічної підтримки безробітних: профілактика, психологічна корекція. Формування здатності бути суб'єктом діяльності – основний напрям роботи з безробітними.

Тема 8. Технологія роботи з суїцидальними клієнтами

Побутові уявлення про суїцид. Основні міфи про суїцид. Прояви суїцидальної поведінки. Робота спеціаліста з суїцидальним клієнтом. Основні принципи з суїцидальними клієнтами.

Тема 9. Функції психології в соціальній роботі та психологічне її забезпечення. Характеристика психологічних теорій як об'єднуючої основи соціальної роботи

Орієнтація на ідею допомоги клієнту шляхом оптимізації його власних зусиль як спільна об'єднуюча основа психолого-орієнтованих теорій. Психодинамічна теорія соціальної роботи: її сутність, переваги та обмеження. Екзистенціальна теорія соціальної роботи - опора на уявлення клієнта про навколишній світ і власний соціальний статус.

Теорія кризового втручання — орієнтація на виведення клієнта з кризового стану. Гуманістична теорія соціальної роботи — допомога через самопізнання та усвідомлення клієнтом своєї значущості та впливу навколишнього світу.

Апробація і оформлення результатів соціально-психологічного дослідження. Впровадження досягнень науки і передового досвіду в практику. Формування творчої особистості соціального працівника.

Тема 10. Соціологічні методи і техніка вивчення соціальних проблем. Формування соціального контексту допомоги та вплив системних теорій соціальної роботи на індивіда

Системна теорія соціальної роботи: виявлення та "зняття" впливу чинників оточення клієнта, інших людей і соціальних обставин. Системно-екологічна теорія соціальної роботи — ідея допомоги клієнту в пошуках своєї "екологічної ніші" в навколишньому природно-соціальному просторі. Соціальний контекст допомоги (соціальні детермінанти виникнення складних ситуацій; соціальні норми та патології; соціальний контроль за поведінкою індивіда як методологічна основа соціально-орієнтованих теорій). Соціально-радикальна теорія соціальної роботи: опора на ідею допомоги клієнту в розвитку його соціальної (зокрема політичної та правової) свідомості.

Тема 11. Педагогічні шляхи і засоби соціального розвитку особистості. Характеристика об'єктів соціальної роботи та вплив на них шляхом використання комплексно-орієнтованих теорій

Соціально-педагогічна теорія соціальної роботи — опора на ідею допомоги шляхом виховного впливу з боку сім'ї, школи, позашкільних закладів на процес соціалізації клієнта. Когнітивна теорія соціальної роботи — орієнтація на ідеї допомоги клієнту шляхом навчання його стереотипним механізмам управління своїми вчинками адекватно соціальним умовам або конкретній соціальній ситуації. Рольова теорія соціальної роботи — модель соціальної роботи, що орієнтується на охоплення проблем клієнта, пов'язаних з очікуваною поведінкою і бажаним розвитком і з урахуванням механізмів формування у нього уявлень про свою роль у житті.

Тема 12. Критерії ефективності соціальної роботи. Основні види прогнозування

Методологічні основи адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи. Соціальна адаптація людини як процес взаємодії з навколишнім середовищем з освоєння нової соціальної ситуації. Біологічні та психологічні компоненти соціальної адаптації. Інформаційний та комунікативний механізми соціальної адаптації.

Допомога клієнту в адаптації до складної для нього (а відтак — нової) соціальної ситуації як базова ідея адаптивно-соціалізаційної теорії соціальної роботи. Соціалізація клієнта як накопичення соціального досвіду в процесі успішної адаптації до важких життєвих ситуацій за допомогою соціальних працівників.

Тема 13. Теоретико-методологічні основи технологій соціальної роботи

Соціальні технології як суспільне явище. Технологізація соціальних процесів. Сутність поняття соціальних технологій. Класифікація соціальних технологій. Типи соціальних технологій. Основні види соціальних технологій. Кваліфікаційні ознаки соціальних технологій. Соціальні технології у соціальній роботі.

Визначення технологій соціальної роботи. Основне завдання технологій соціальної роботи. Основні функції технологій соціальної роботи. Головні складові змісту технологізації соціальної роботи. Технологічні компоненти технологізації соціальної роботи. загальні технології соціальної роботи Особливості застосування загальних технологій у соціальній роботі. Міждисциплінарні технології і методики соціальної роботи.

Структурно-логічна схема технологій соціальної роботи. Типова технологія соціальної роботи як певний алгоритм діяльності. Основні складові типової технології. Основні етапи типової технології: підготовчий, етап безпосередньої реалізації методів втручання, підсумковий етап. Підготовчий етап як етап вивчення ситуації, встановлення контакту,

знайомства, діагностики, планування. Етап реалізації як етап безпосереднього надання соціальних послуг, цикли етапу “заходи – оцінка – коригування”. Підсумковий етап як етап оцінки, подовження, припинення, стабілізації, згортання соціальної роботи. Соціальний супровід як особлива технологія соціальної роботи.

Оцінка як складова наукового супроводу впровадження соціальної роботи. Критерії ефективності соціальної роботи. Методи оцінки та джерела отримання інформації. Оцінка економічної ефективності як аргумент для продовження та розвитку соціального проекту. Моніторинг соціальних проектів як технологія комплексного наукового супроводу проектів впровадження соціальної роботи.

ІІІ. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть: Монографія - К.: УДЦССМ, 2001. - 344 с.
2. Динамика ценностей в социальной работе / Под ред. С.Шардлоу. - Амстердам - Киев, 1996. - 206 с.
3. Значення змін у соціальній роботі / За ред. С.Шардлоу - К., 1995. - 142 с.
4. Лукашевич М.П., Мигович І.І., Пінчук І.М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методологічні засади. - К.: МАУП, 2001. - 126 с.
5. Мигович І.І. Соціальна робота (вступ до спеціальності) - Ужгород: ВАТ „Патент”. - 1997.
6. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. - К., 2000. – 342 с.
7. Практична соціальна робота / За ред. П.Картер. - Амстердам - К., 1996. - 184 с.
8. Попович Г.М. Соціальна робота в Україні і за кордоном. Навчальний посібник. - Ужгород: УДУ, 2000. - 134 с.

Додаткова література

1. Єрмаков І.Г. Педагогіка життєтворчості // Школа життєтворчості особистості / За ред. І.Г.Єрмакова. - К.: ІСДО, 1995. - С.3-11.
2. Збірник міжнародних правових документів, законодавчих актів і нормативних документів України з питань соціально-правового захисту дітей. - К., 1998.
3. Молодь України: стан, проблеми, шляхи розв'язання: Зб. наук. публікацій Укр. НДІ проблем молоді за підсумками виконання наук. програм і проектів у 1996 р. Вип. 6. – К.: АТ «Видавництво «Столиця», 1997. - 208 с.
4. Про становище молоді в Україні // Щоріч. доп. Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. - К., 1998.

5. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. - К.: ДЦССМ, 2000. –
6. Соціальна робота/За ред. В.Андрущенко. кн.2 – К.: ДЦССМ. 2002. –
7. Капська А.Й. Соціальна робота: технологічний аспект. – К.: ДЦССМ, 2004. – 364с.
8. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації. К.: ІЗМН, 1996. – 236с.
9. Карпенко О.Г. Соціальна робота як вид професійної діяльності // Соціальна робота: технологічний аспект. Навчальний посібник. – К.: ДЦССМ, 2004. – С.14-17.
10. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола; Заг.ред.А.Й.Капської.-К.,2002.
11. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола; Заг.ред.А.Й.Капської.-К.,2002.- 164 с.
12. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. проф.Капської А.Й.-К.: 2000.-372 с.

IV. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційний тест містить 30 тестових завдань з вибором варіанта вірної відповіді (закриті тести).

Правильні відповіді на 10 і більше запитань оцінюються як **склав** додатковий іспит.

Правильні відповіді на 9 і менше запитань оцінюються як **не склав** додатковий іспит.

Час для підготовки до відповіді – 60 хвилин (1 година).

Голова фахової атестаційної комісії

к. е. н., доц. О. В. Федорова

Члени фахової атестаційної комісії

д. психол. н., проф. Н.Є. Завацька

к. пед. н., доц. Задорожна О.М.